

Curs 3

Evaluare cu efecte laterale

În acest curs:

- vom defini un mini-limbaj asemănător cu limbajul Mini Haskell definit în cursurile trecute
- vom defini semantica limbajului folosind o monadă generică M
- înlocuind M cu monadele standard studiate anterior vom obține variații ale semanticii generale, care vor fi particularizate prin tipul de efecte surprins de fiecare monadă

Sintaxă abstractă

Lambda calcul cu întregi Sintaxă

```
type Name = String
```

```
data Term = Var Name  
          | Con Integer  
          | Term :+: Term  
          | Lam Name Term  
          | App Term Term
```

Program - Exemplu

λ -expresia $(\lambda x.x + x)(10 + 11)$

este definită astfel:

`pgm :: Term`

`pgm = App`

`(Lam "x" ((Var "x") :+: (Var "x")))`

`((Con 10) :+: (Con 11))`

Program - Exemplan

```
pgm :: Term
pgm = App
  (Lam "y"
    (App
      (App
        (Lam "f"
          (Lam "y"
            (App (Var "f") (Var "y"))
          )
        )
      )
    (Lam "x"
      (Var "x" :+: Var "y")
    )
  )
  (Con 3)
)
(Con 4)
```

Valori și medii de evaluare

```
data Value = Num Integer  
           | Fun (Value -> M Value)  
           | Wrong
```

```
instance Show Value where  
  show (Num x) = show x  
  show (Fun _) = "<function>"  
  show Wrong   = "<wrong>"
```

Observații

- Vom interpreta termenii în valori 'M Value', unde 'M' este o monadă; variind se obțin comportamente diferite;
- 'Wrong' reprezintă o eroare, de exemplu adunarea unor valori care nu sunt numere sau aplicarea unui termen care nu e funcție.

Evaluare - variabile și valori

```
type Environment = [(Name, Value)]
```

Interpretarea termenilor în monada 'M'

```
interp :: Term -> Environment -> M Value
```

```
interp (Var x) env = lookupM x env
```

```
interp (Con i) _ = return $ Num i
```

```
interp (Lam x e) env = return $
```

```
  Fun $ \ v -> interp e ((x,v):env)
```

```
lookupM :: Name -> Environment -> M Value
```

```
lookupM x env = case lookup x env of
```

```
  Just v   -> return v
```

```
  Nothing -> return Wrong
```

Evaluare - adunare

```
interp (t1 :+: t2) env = do
  v1 <- interp t1 env
  v2 <- interp t2 env
  add v1 v2
```

Interpretarea adunării în monada 'M'

```
add :: Value -> Value -> M Value
add (Num i) (Num j) = return (Num $ i + j)
add _ _           = return Wrong
```


Evaluare - aplicarea funcțiilor

```
interp (App t1 t2) env = do
  f <- interp t1 env
  v <- interp t2 env
  apply f v
```

Interpretarea aplicării funcțiilor în monada ‘M’

```
apply :: Value -> Value -> M Value
apply (Fun k) v = k v
apply _ _      = return Wrong
```

```
-- k :: Value -> M Value
```

Testarea interpretorului

```
test :: Term -> String  
test t = showM $ interp t []
```

unde

```
showM :: Show a => M a -> String
```

este o funcție definită special pentru fiecare tip de efecte laterale dorit.

Testarea interpretorului

```
test :: Term -> String  
test t = showM $ interp t []
```

unde

```
showM :: Show a => M a -> String
```

este o funcție definită special pentru fiecare tip de efecte laterale dorit.

[Exemplu de program](#)

```
pgmW :: Term  
pgmW = App  
      (Lam "x" ((Var "x") :+: (Var "x")))  
      ((Con 10) :+: (Con 11))
```

```
test pgmW  -- apelul pentru testare
```

Interpretor monadic

```
data Value = Num Integer  
           | Fun (Value -> M Value)  
           | Wrong
```

```
interp :: Term -> Environment -> M Value
```

În continuare vom înlocui monada M cu:

- ☐ Identity
- ☐ **Maybe**
- ☐ **Either String**
- ☐ monada listelor
- ☐ Writer
- ☐ Reader
- ☐ State

Interpretare în monada 'Identity'

Monada 'Identity' este "efectul identitate".

```
newtype Identity a = Identity { runIdentity :: a }
```

```
instance Monad Identity where  
  return a           = Identity a  
  ma >=> k = k (runIdentity ma)
```

Interpretare în monada 'Identity'

Monada 'Identity' este "efectul identitate".

```
newtype Identity a = Identity { runIdentity :: a }
```

```
instance Monad Identity where  
    return a           = Identity a  
    ma >=> k = k (runIdentity ma)
```

Pentru a particulariza interpretorul definim

```
type M a = Identity a
```

```
showM :: Show a => M a -> String  
showM = show . runIdentity
```

Interpretare în monada 'Identity'

Monada 'Identity' este "efectul identitate".

```
newtype Identity a = Identity { runIdentity :: a }
```

```
instance Monad Identity where  
    return a           = Identity a  
    ma >=> k = k (runIdentity ma)
```

Pentru a particulariza interpretorul definim

```
type M a = Identity a
```

```
showM :: Show a => M a -> String  
showM = show . runIdentity
```

Obținem interpretorul standard, asemănător celui discutat pentru limbajul Mini-Haskell.

Interpretare folosind monada 'Identity'

```
type M a = Identity a
```

```
showM :: Show a => M a -> String
```

```
showM = show . runIdentity
```

```
pgm = App
```

```
    (Lam "x" ((Var "x") :+: (Var "x")))
```

```
    ((Con 10) :+: (Con 11))
```

```
*Var0> test pgm
```

```
"42"
```


Interpretare în monada 'Maybe' (opțiune)

```
data Maybe a = Nothing | Just a
```

```
instance Monad Maybe where
```

```
    return = Just
```

```
    Just a  >>= k    = k a
```

```
    Nothing >>= _    = Nothing
```

Putem renunța la valoarea 'Wrong', folosind monada 'Maybe'

```
type M a = Maybe a
```

```
showM :: Show a => M a -> String
```

```
showM (Just a) = show a
```

```
showM Nothing  = "<wrong>"
```

Interpretare în monada 'Maybe'

Putem acum înlocui rezultatele 'Wrong' cu 'Nothing'

```
type M a = Maybe a
```

```
lookupM :: Name -> Environment -> M Value
```

```
lookupM x env = case lookup x env of
```

```
    Just v    -> return v
```

```
    Nothing -> Nothing
```

```
add :: Value -> Value -> M Value
```

```
add (Num i) (Num j) = return (Num $ i + j)
```

```
add _ _ = Nothing
```

```
apply :: Value -> Value -> M Value
```

```
apply (Fun k) v = k v
```

```
apply _ _ = Nothing
```

Interpretare în monada 'Either String'

```
data Either a b = Left a | Right b
```

```
instance Monad (Either err) where  
  return = Right  
  Right a >>= k = k a  
  err >>= _ = err
```

Putem nuanța erorile folosind monada 'Either String'

```
type M a = Either String a
```

```
showM :: Show a => M a -> String  
showM (Left s) = "Error: " ++ s  
showM (Right a) = "Success: " ++ show a
```

Interpretare în monada 'Either String'

Putem acum înlocui rezultatele 'Wrong' cu valori 'Left'

```
type M a = Either String a
```

```
lookupM :: Name -> Environment -> M Value
```

```
lookupM x env = case lookup x env of
```

```
    Just v  -> return v
```

```
    Nothing -> Left ("unbound variable " ++ x)
```

```
add :: Value -> Value -> M Value
```

```
add (Num i) (Num j) = return $ Num $ i + j
```

```
add v1 v2          = Left $
```

```
    "Expected numbers: " ++ show v1 ++ ", " ++ show v2
```

```
apply :: Value -> Value -> M Value
```

```
apply (Fun k) v = k v
```

```
apply v _       = Left $
```

```
    "Expected function: " ++ show v
```

Interpretare în monada 'Either String'

```
type M a = Either String a
```

```
showM :: Show a => M a -> String
```

```
showM (Left s)  = "Error: " ++ s
```

```
showM (Right a) = "Success: " ++ show a
```

```
pgm = App
```

```
      (Lam "x" ((Var "x") :+: (Var "x")))
```

```
      ((Con 10) :+: (Con 11))
```

```
*Var2> test pgm
```

```
"Success: 42"
```

Interpretare în monada 'Either String'

```
type M a = Either String a
```

```
showM :: Show a => M a -> String
```

```
showM (Left s)  = "Error: " ++ s
```

```
showM (Right a) = "Success: " ++ show a
```

```
pgm = App
```

```
      (Lam "x" ((Var "x") :+: (Var "x")))
```

```
      ((Con 10) :+: (Con 11))
```

```
*Var2> test pgm
```

```
"Success: 42"
```

```
pgmE = App (Var "x") ((Con 10) :+: (Con 11))
```

```
*Var2> test pgmE
```

```
"Error: unbound variable x"
```

Monada listelor (a funcțiilor nedeterminate)

```
instance Monad [] where  
  return a = [a]  
  ma >>= k = [b | a <- ma, b <- k a]
```

Rezultatul funcției e lista tuturor valorilor posibile.

```
> [4,9,25] >>= \x -> [(sqrt x), -(sqrt x)]  
[2.0,-2.0,3.0,-3.0,5.0,-5.0]
```

Interpretare în monada listelor

Adăugarea unei instrucțiuni nedeterministe

```
data Term = ... | Amb Term Term | Fail
```

```
type M a = [a]
```

```
showM :: Show a => M a -> String
```

```
showM = show
```

```
interp Fail _ = []
```

```
interp (Amb t1 t2) env = interp t1 env ++ interp t2 env
```

```
pgm = (App (Lam "x" (Var "x" :+: Var "x"))  
         (Amb (Con 1) (Con2)))
```

```
> test pgm
```

```
"[2,4]"
```


Monada 'Writer'

Este folosită pentru a acumula (logging) informație produsă în timpul execuției.

```
newtype Writer log a = Writer { runWriter :: (a, log) }
```

```
instance Monoid log => Monad (Writer log) where  
  return a = Writer (a, mempty)  
  ma >=> k = let (a, log1) = runWriter ma  
                (b, log2) = runWriter (k a)  
                in Writer (b, log1 'mappend' log2)
```

Funcție ajutătoare

```
tell :: log -> Writer log ()  
tell log = Writer ((), log)  -- produce mesajul
```

Interpretare în monada 'Writer'

Adăugarea unei instrucțiuni de afișare

data Term = ... | Out Term

```
type M a = Writer String a
```

```
showM :: Show a => M a -> String
```

```
showM ma = "Output: " ++ w ++ "  Value: " ++ show a  
  where (a, w) = runWriter ma
```

```
interp (Out t) env = do  
  v <- interp t env  
  tell (show v ++ "; ")  
  return v
```

- Out t se evaluează la valoarea lui t, cu efectul lateral de a adăuga valoarea la șirul de ieșire.

Interpretare în monada 'Writer'

```
data Term = ... | Out Term
```

```
type M a = Writer String a
```

```
showM :: Show a => M a -> String
```

```
showM ma = "Output: " ++ w ++ " Value: " ++ show a  
  where (a, w) = runWriter ma
```

```
pgmW = App
```

```
  (Lam "x" ((Var "x") :+: (Var "x")))  
  ((Out (Con 10)) :+: (Out (Con 11)))
```

```
> test pgm
```

```
"Output: 10; 11; Value: 42"
```

Monada 'Reader'

Face accesibilă o memorie (environment) nemodificabilă (imuabilă)

```
newtype Reader env a = Reader {runReader :: env -> a}
```

```
instance Monad (Reader env) where
```

```
    return = Reader const
```

```
    ma >>= k = Reader f
```

```
        where f env = let a = runReader ma env
```

```
            in runReader (k a) env
```

Monada 'Reader'

Face accesibilă o memorie (environment) nemodificabilă (imuabilă)

```
newtype Reader env a = Reader {runReader :: env -> a}
```

```
instance Monad (Reader env) where  
  return = Reader const  
  ma >>= k = Reader f  
    where f env = let a = runReader ma env  
              in runReader (k a) env
```

Funcții ajutătoare

```
ask :: Reader r r    -- obține memoria  
ask = Reader id    -- Reader (\r -> r)
```

```
-- modifica local memoria  
local :: (r -> r) -> Reader r a -> Reader r a  
local f ma = Reader $ (\r -> (runReader ma)(f r))
```

Interpretare în monada 'Reader'

Eliminarea argumentului 'Environment'

```
type Environment = [(Name, Value)]  
type M a = Reader Environment a
```

```
showM :: Show a => M a -> String  
showM ma = show $ runReader ma []
```

Funcția de interpretare era definită astfel:

```
interp :: Term -> Environment -> M Value
```

Deoarece interpretăm în monada 'Reader Environment a' semnatura funcției de interpretare este:

```
interp :: Term -> M Value
```

Interpretare în monada 'Reader'

Interpretarea expresiilor de bază și căutare('lookup')

```
type Environment = [(Name, Value)]
```

```
type M a = Reader Environment a
```

```
interp :: Term -> M Value
```

```
interp (Var x) = lookupM x
```

```
interp (Con i) = return $ Num i
```

```
lookupM :: Name -> M Value
```

```
lookupM x = do
```

```
  env <- ask
```

```
  case lookup x env of
```

```
    Just v  -> return v
```

```
    Nothing -> return Wrong
```

Interpretare în monada 'Reader'

```
type Environment = [(Name, Value)]  
interp :: Term -> M Value
```

Operatori binari și funcții

```
interp (t1 :+: t2) = do  
  v1 <- interp t1  
  v2 <- interp t2  
  add v1 v2  
interp (App t1 t2) = do  
  f <- interp t1  
  v <- interp t2  
  apply f v  
interp (Lam x e) = do  
  env <- ask  
  return $ Fun $ \ v ->  
    local (const ((x,v):env)) (interp e)
```


Interpretare în monada 'Reader'

```
type Environment = [(Name, Value)]
```

```
type M a = Reader Environment a
```

```
showM :: Show a => M a -> String
```

```
showM ma = show $ runReader ma []
```

```
interp :: Term -> M Value
```

```
pgm = App
```

```
    (Lam "x" ((Var "x") :+: (Var "x")))
```

```
    ((Con 10) :+: (Con 11))
```

```
> test pgm
```

```
"42"
```

Monada 'State'

```
newtype State state a =  
    State { runState :: state -> (a, state) }  
instance Monad (State state) where  
    return a = State (\ s -> (a, s))  
    ma >>= k = State (\state ->  
        let (a, aState) = runState ma state  
        in runState (k a) aState)
```

Funcții ajutătoare

```
get :: State state state  
get = State (\s -> (s, s)) -- starea curenta  
  
put :: s -> State s ()  
put s = State (\_ -> (), s) -- schimba starea  
  
modify :: (state -> state) -> State state ()  
modify f = State (\s -> ((), f s))
```

Interpretare în monada 'State'

Adăugăm un contor de instrucțiuni 'Count', valoarea acestui contor reprezentând starea.

Astfel variabilele care reprezintă starea sunt numere întregi.

```
data Term = ... | Count
```

```
type M a = State Integer a
```

```
showM :: Show a => M a -> String
```

```
showM ma = show a ++ "\n" ++ "Count: " ++ show s  
          where (a, s) = runState ma 0
```

```
interp Count _ = do  
    i <- get  
    return (Num i)
```

Interpretare în monada 'State'

Creștem starea (contorul) la fiecare instrucțiune

```
tickS :: M ()
```

```
tickS = modify (+1)  -- \s ->(), (s+1))
```

```
add :: Value -> Value -> M Value
```

```
add (Num i) (Num j) = tickS >> return (Num $ i + j)
```

```
add _ _ = return Wrong
```

```
apply :: Value -> Value -> M Value
```

```
apply (Fun k) v = tickS >> k v
```

```
apply _ _ = return Wrong
```

Interpretare în monada 'State'

```
data Term = ... | Count
```

```
type M a = State Integer a
```

```
showM :: Show a => M a -> String
```

```
showM ma = show a ++ "\n" ++ "Count: " ++ show s  
          where (a, s) = runState ma 0
```

```
pgm = App
```

```
      (Lam "x" ((Var "x") :+: (Var "x")))  
      ((Con 10) :+: (Con 11))
```

```
> test pgm
```

```
"42\nCount: 3"
```


Pe săptămâna viitoare!